

Oponentský posudek diplomové práce

Název práce: Etická problematika péče o seniory v domovech pro seniory: Reflexe na standardy kvality v sociálních službách v etických souvislostech

Autorka práce: Bc. Dana Červonyjová

Obor studia: Etika v sociální práci

Předložená práce představuje pokus ukázat, jak standardy kvality v sociálních službách (dále „standardy“) mohou sociálnímu pracovníkovi pomoci při řešení etických dilemat. Autorka si vybrala standardy, které byly „úspěšně zhodnoceny inspekcí poskytovatelů sociálních služeb“ v roce 2012 (s. 7), jedná se o standardy domova pro seniory, kde autorka pracuje. V tomto ohledu může být práce etickým přínosem nejen pro výkon autorčiny profese, ale rovněž pro sociální pracovníky tohoto domova. Téma práce odpovídá oboru, který autorka studuje.

Z formálního hlediska má předložená práce všechny hlavní požadované části a splňuje požadovaný rozsah. Struktura rámcově odpovídá zvolenému cíli. Autorka použila z větší části české zdroje, cizojazyčné jsou zastoupeny dvěma elektronickými. Ze stylistického hlediska je text práce celkově vyhovující, neadekvátní obraty se objevují ojediněle (např. „tamní době se nedá upřít“, s. 8. Více se však objevují překlepy, nebo chybějící písmena: „pánování“ místo „plánování“ (2x na s. 16); „prostřední“ místo „prostředí“, s. 20; „existuj“ místo „existují“, s. 53; „dilema“ místo „dilemata“, s. 50, 54, 64; „klient“ místo „klienta“, s. 60. A gramatické chyby: „etické dilemata“ místo „etická dilemata“ (hned v úvodu, s. 7); „vstane“ místo „stane“, s. 32; „těžké“ místo „těžký“, s. 59; „nadřizením“ místo „nadřizeným“, s. 61; „ve své profesy“ místo „...profesi“, s. 71; „...se vyvarovat stejným chybám“ místo „...stejných chyb“, s. 72.

Cílem předložené práce je zjistit, zda jsou standardy „pouze vypracované směrnice, nebo zda jsou i nástrojem, který pracovníkům napomáhá v řešení etických dilemat, s nimiž se ve své práci setkávají.“ (s. 7). Ze zvoleného cíle vyplývá, že klíčový pojem a klíčovou situaci rozhodování předložené práce představuje *etické dilema*. V této souvislosti si jako oponent dovoluji upozornit na některé obsahové a věcné slabiny předložené práce:

- 1) Autorka předložila přímou citaci vybraných zdrojů na příslušném místě (2.1.2) *dvě definice etického dilematu*, druhá z nich je však podle mého úsudku nesprávná („dilema je nutná (někdy obtížná) volba mezi dvěma vzájemně se vylučujícími možnostmi“, s. 30). Jestliže se dvě nebo více možností rozhodování vylučují, tj. jsou neslučitelné, neznamená to, že jde o dilematickou situaci. Správná je první definice, avšak čtenář může být na pochybách, která z nich platí a z jaké definice vychází sama autorka.
- 2) Tato pochybnost může být pro čtenáře důvodná, když přemýšlí nad výčtem příkladových situací, které autorka následně ve 3. kap. prezentuje a řeší jako typicky dilematické (podle Hruškové (3.1), Dvořákové (3.2) a na základě vlastní zkušenosti (3.3)). *Jsou všechny uvedené příkladové situace skutečně dilematické?* Jestliže ano, *podle jaké definice?* Podle první, nebo druhé? Autorka kupříkladu jednu z těchto typických situací, vycházejíc z vlastní zkušenosti, označuje jako „syndrom vyhoření v pracovním týmu“ (s. 70.), ale v daném textu explicitně nevysvětluje, *v čem dilematickost spočívá*. Další situaci, kterou autorka prezentuje jako dilematickou (podle Hruškové): „někteří zaměstnanci domova se stávají klientovými důvěrníky, ... mnohdy znají rodiny a rodinné poměry svých klientů dopodrobna. Nicméně toto popsané dilema je nepříjemné, zejména z toho důvodu, že staví pracovníka do pozice soudce.“ (s. 57). Mám za to, že autorka u tohoto příkladu vůbec nevyjasnila, *v čem by měla dilematickost situace spočívat*. Podle mého úsudku tato situace nemusí být dilematická, a zpravidla není dilematická. Proč by fakt, že soc. pracovník ví více o rodině klienta, musel nutně pracovníka uvádět do role soudce? A i kdyby, *v čem by pak spočívala dilematickost této situace?*
- 3) V závěru mohla autorka alespoň naznačit a stručně vyhodnotit, zda opravdu všechny příkladové situace, které prezentovala a řešila, jsou – co do typu – skutečně dilematické, či nikoli a proč. Pro některé situace by bylo podle mého úsudku vhodnější označení „etický problém“ (např. „zájem klienta se neshoduje se zájmem jeho rodiny“, s. 57). Zásadní je také *diference mezi situací, jak ji soc. pracovník vnímá a hodnotí před aplikací standardů, resp. aktivací svědomí, a jak ji vyhodnocuje po aplikaci/v rámci úsudku svědomí*. Zohlednění této diference ukazuje, že některé situace zdánlivě dilematické jsou ve skutečnosti etickými problémy či jen konflikty. V běžném životě jsme jim vystaveni téměř neustále – naproti tomu skutečným dilematům čelí lidé zpravidla méně, než se domnívají.
- 4) První stránku závěru (s. 75) mohla autorka vypustit, protože co do svého obsahu i formy (přímé citace zdrojů) není pro závěrečné vyhodnocení vhodná.

Celkově navrhuji hodnocení „velmi dobře“.

29. 4. 2017, PhDr. Vojtěch Šimek, Th.D.